

תזכיר חוק

I. שם החוק המוצע

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס'...) (הסדרי טיעון), התשס"ט - 2009

II. מטרת החוק המוצע והצורך בו

בתזכיר זה מוצע להסדיר בחקיקה את השימוש בהסדרי הטיעון במערכת אכיפת החוק בישראל, וזאת כדי לעצב אמות מידה שקופות וברורות להפעלת הסדר זה. העובדה שמרבית ההליכים הפליליים מסתיימים בהסדר טיעון¹ מצדיקים הסדרתו בחקיקה.

נושא הסדרי הטיעון התפתח בפסיקה והוסדר בהנחיות פרקליטות המדינה², אך מעולם לא הוסדר בחקיקה. בשנת 1981 פרסמו פרופ' א. הרנון ופרופ' ק. מן מחקר בנושא הסדרי הטיעון³. המחקר בחן את הפרקטיקה בנוגע להסדרי טיעון, ובמסגרתו נבחנו שלוש קבוצות – התובעים, הסנגורים והשופטים. המלצת החוקרים היתה ליזום חקיקה שתכלול את עיקרי הלכות בית המשפט, ההנחיות השונות והסדרים נוספים. בעקבות אותו מחקר נערכו דיונים בוועדה לסדר דין פלילי בראשות כבוד השופט אליהו מצא מבית המשפט העליון, אשר המליצה לעגן את הנושא בחקיקה, באופן שיקבעו בחוק העקרונות שפותחו בפסיקה.

בשנת 1995 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 19) (הסדרי טיעון) התשנ"ה – 1995⁴, אך הליכי החקיקה לא הושלמו. התזכיר המוצע בזה מבוסס על הצעת החוק תוך עשיית השינויים המתחייבים מפסיקה עקרונית שניתנה בשנים האחרונות⁵, מתיקוני חקיקה⁶, ומחשיבה מחודשת על היבטים שונים בנושא, שנערכה בוועדה לסדר דין פלילי בראשות כבוד השופט מרים נאור (להלן: הוועדה).

---

¹ א. גזל, "הסדרי טיעון ובעיית החף", משפטים, לה(1), 1 (2005), עמ' 6 הערה 6.

² הנחיה מספר 8.1, עדכון אחרון 12.2.2009.

³ א. הרנון, ק. מן, עיסקות טיעון בישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים, המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי על שם הרי סאקר, תשמ"א – 1981.

⁴ הצעת חוק 2374 התשנ"ה, עמ' 359.

⁵ ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 577 (להלן "פלוני"); דני"פ 1187/03 מדינת ישראל נ' פרץ פ"ד נט(6) 281.

⁶ חקיקת חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א – 2001, הקובע בסעיף 17 את זכותו של נפגע עבירה בעבירות מסוימות להביע דעתו בנוגע לאפשרות להגיע להסדר טיעון עם נאשם, והרחבת תוכנה של זכות זו בתיקון לחוק זה בשנת 2008, ס"ח 2164, תשס"ח.

בתזכיר המוצע נעשה מאמץ לעצב הסדר המאפשר הפקת תועלות מהסדרי הטיעון תוך הצבת ערובות להבטחת הליך הוגן וראוי. איזון כזה נחוץ לאור הקשיים שמעוררים הסדרי הטיעון, לצד הבנת ההכרח שבהם.

בהסדרי טיעון טמונים קשיים לא מעטים. יש הטוענים כי הסדרי טיעון עלולים לפגוע באינטרס הציבורי שבהענשת עבריינים, בעקרון השוויון בפני החוק, בתחושת הצדק של הנאשמים ושל הציבור הרחב מכך שהצדק ניתן למיקוח, וכן באמון הציבור בבתי המשפט. כמו כן נטען כי הסדרי הטיעון אינם משקפים את המעשה הפלילי המהווה עילה להרשעת הנאשם, אלא את כישורי המשא ומתן של באי כוח הצדדים, וכי הנאשם הוא שיוצא לרוב נשכר ואינו מקבל עונש ההולם את התנהגותו הפלילית. מאידך נטען כי יש בהסדרי טיעון חשש מפני הרשעת חפים מפשע, העלולים להודות בעבירה שלא ביצעו בשל חששם מהרשעה בהליך מלא, ממשך הזמן של ההליך ומההוצאות או תוצאות הלוואי שעלולות לנבוע מעצם קיום ההליכים. עוד נטען כי זכויות הנאשם לא ניתנו לו על מנת שישמשו ככלי מיקוח.⁷

מנגד, אין חולק כי הסדרי טיעון מביאים לחסכון במשאבי החקירה, התביעה ובתי המשפט. כמו כן הסדר טיעון עשוי לחסוך מהנאשם משפט ארוך ועתיר משאבים, ומנפגע העבירה הוא עשוי לחסוך את מתן העדות בבית המשפט, אשר עלול לעתים להיות חוויה קשה ביותר עבורו, מעבר לעצם הפגיעה ממעשה העבירה. בנוסף לכך, מבחינת אינטרס הציבור, מיידיות ומהירות הענישה מחזקות את האפקטיביות העונשית,⁸ וכן לעיתים ניתן להשיג במסגרת הסדר טיעון מידע על נאשמים אחרים או להביא לסיכול עבירות נוספות.

ההיסטוריה של הסדרי הטיעון מצביעה על מטוטלת שנעה בין ראייה המדגישה את הפסולים שבהסדרים אלה לבין נקודת מבט שרואה בהם הכרח בל יגונה. עד שנות השבעים של המאה הקודמת, הסדרי הטיעון נעשו בהסתר, בלי שהצדדים פרשו את ההסכם בפני בית המשפט באופן מפורש. הטעם העיקרי לכך היה רתיעתם של בתי המשפט מהכרה בהסכמים אלו "שהנפש היפה סולדת מהם".⁹ עם השנים החל תהליך של שינוי בגישת בתי המשפט. פסק הדין המרכזי המייצג את הגישה החדשה היה **בחמוצקי**¹⁰, שביטא הסתייגות מהסדרי טיעון, אך הכיר בצורך בקיומם, וקבע כי חובה על התביעה להביא את ההסכם לידיעת בית המשפט.

תזכיר זה יוצא מנקודת ההנחה של פסק דין **בחמוצקי** ופסקי הדין שבאו בעקבותיו, לפיה נוכח היתרונות הטמונים בהסדרי הטיעון, ניתן לראות בהם הכרח בל יגונה, אולם יש למתן את החסרונות

⁷ ראו **פלוני**, שם, עמוד 590, 594; גזל, שם, עמ' 7-8.

⁸ **פלוני**, שם עמ' 593.

⁹ **פלוני**, שם עמ' 590.

¹⁰ ע"פ 532/71 **בחמוצקי נ' מדינת ישראל** פ"ד כו(1) 543

שבהם באמצעות כללים ראויים. כל זאת מתוך תפיסה שהסדרי טיעון משרתים את אינטרס הציבור, וכן בשל היותם נפוצים בכל שיטות המשפט המתבססות על המשפט המקובל.

III. עיקרי החוק המוצע

להן יפורטו עיקרי החוק המוצע, תוך הצבעה על השינויים שחלו לעומת הצעת החוק משנת 1995 (להלן - הצעת החוק).

מוצע להוסיף את סימן 1ד לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב – 1982 (להלן: החוק), שיכלול את הנושאים הבאים:

1. הגדרה – סעיף 155א – ההגדרה מבהירה שהסדר טיעון עשוי ללבוש מספר צורות - הסכם לגבי תוכן כתב האישום או העונש או נושא אחר הקשור לתוצאות המשפט או להליך פלילי אחר, לרבות סגירת תיקי חקירה. עוד מובהר כי התחייבותו המרכזית של הנאשם במסגרת הסדר טיעון היא הודיה, אך ייתכן שהנאשם יתחייב לקיים תנאים נוספים שייקבעו בהסדר. **אין שינוי בסעיף זה מהצעת החוק, למעט שינוי ניסוחי.**

2. המועד לעשיית הסדר טיעון - סעיף 155ב - מובהר בסעיף זה כי עריכת הסדר טיעון אפשרית גם לפני הגשת כתב האישום וגם במהלך הדיונים של המשפט. **אין שינוי בסעיף זה מהצעת החוק.**

3. חובות התובע – סעיף 155ג – הסעיף המוצע פותח בעיקרון הבסיסי לפיו הסדר טיעון יעשה רק אם הוא עולה בקנה אחד עם טובת הציבור. כך, ככלל לא יעשה הסדר טיעון אשר כתוצאה ממנו לא יועמד לדין העבריין העיקרי באירוע שבו נעברה עבירה חמורה, או הסדר אשר שבמסגרתו לא יתבקש נגדו עונש הולם וסביר. **בכך אין שינוי מהצעת החוק.**

בשונה מהצעת החוק, הושמטו איסורים על התובע להבטיח לנאשם שהתביעה לא תביא לידיעת בית המשפט מידע על עברו הפלילי של הנאשם, וכי לא תערער על קולת העונש, שכן נמצא שאין זה מתאים לקבוע הוראות מסוג זה בחוק, ויש להותיר עניינים אלה להסדרה בהנחיות פנימיות. עוד מוצע להשמיט את החובה שהוטלה בהצעת החוק על התובע לוודא שההסכם המוצע לנאשם אינו לוקה בחוסר סבירות או בסתירה מהותית ביחס לחלקו של נאשם אחר באותה פרשה. גם לעניין זה נמצא שאין מקום להסדרת נושא זה בחוק וראוי להסדירו בהנחיות פנימיות של התביעה הכללית.

בשונה מהצעת החוק, מוצע לקבוע חובה פוזיטיבית על התובע להבהיר לנאשם ולהזהירו כי התביעה אינה מחויבת להגן על הסדר הטיעון בערכאת הערעור, אם תמצא כי יש בהסדר כדי לפגוע פגיעה מהותית באינטרס הציבורי וכי טעמים כבדי משקל מצדיקים את שינוי עמדתה.

האמור מוצע לאור ההלכה שנקבעה בדנ"פ 1187/03 **מדינת ישראל נ' פרץ**, פ"ד נט(6) 281 (להלן: דנ"פ פרץ)¹¹. בהמשך לכך, מוצע, מטעמים של הוגנות כלפי הנאשם, כי אם לא הגנה התביעה על הסדר הטיעון בערכאת הערעור, יהיה רשאי הנאשם לחזור בו מהודאתו ומהתחייבויותיו במסגרת הסדר הטיעון, ההסדר יבוטל, והמשפט יוחזר לדיון מחדש בערכאה הדיונית.

4. שיקול דעת בית המשפט בקשר להסדר הנוגע לעונש – סעיף 155ד –

בסעיף זה נעשה שינוי מהנוסח של הצעת החוק.

בהצעת החוק נקבע כי בית המשפט יינחה ... את עצמו בגזירת הדין על פי ההסדר שאליו הגיעו הצדדים, אלא אם כן סבר בית המשפט כי ההסדר בין הצדדים אינו עולה בקנה אחד עם טובת הציבור.

בע"פ 1958/98 **פלוני נ' מדינת ישראל**, פ"ד נז(1) (להלן: פרשת פלוני) הוכרע כי מבין הגישות השונות בפסיקה, הגישה הראויה היא "גישת האיזון", לפיה בבחינת הסדר טיעון על בית המשפט לערוך איזון בין טובת ההנאה שהנאשם מקבל במסגרת הסדר הטיעון, לבין אינטרס הציבור. בפרשת פלוני פורטו השיקולים השונים לפיהם יערוך בית המשפט את האיזון האמור. על פי נוסח הסעיף, כפי שמוצע על ידי רב חברי הוועדה, בית המשפט ינחה עצמו על פי הסדר הטיעון, ויחרוג ממנו אם מצא כי גזירת הדין על פי ההסדר תפגע מהותית בטובת הציבור. נוסח זה נועד לעגן את מבחן האיזון שנקבע בפרשת פלוני, והמונח "טובת הציבור" מגלם בתוכו את השיקולים השונים אשר פורטו שם.

על פי נוסח הסעיף המוצע על ידי המיעוט מבין חברי הוועדה – יקבע העקרון לפיו אין הסדר טיעון מחייב את בית המשפט, אולם דבר עשיית הסדר הטיעון ותנאיו יובאו על ידו בחשבון כאחד השיקולים המרכזיים בגזירת הדין. כן נמנו בנוסח זה העקרונות המנחים את בית המשפט בהפעלת שיקול דעתו, היינו - אם נעשה בו איזון הולם בין הוויתור שהוצע לנאשם, בהשוואה לרמת הענישה המקובלת, ובין התועלת שיש בהסדר לאינטרס הציבור. אם מצא בית המשפט כי לא נעשה איזון ראוי כאמור, יגזור על הנאשם עונש שהיה גוזר עליו אילו בא לפניו הסדר טיעון שקול ומאוזן.

5. הבהרות באשר להסדר טיעון – סעיף 155ה –

מוצע לקבוע כי הצדדים יציגו בפני בית המשפט את הנימוקים להסדר הטיעון, זאת בשונה מהצעת החוק בה הוצע כי התובע הוא שיציג את הנימוקים להסדר הטיעון לפני בית המשפט. הבהרת הנימוקים לעשיית הסדר הטיעון נדרשת על מנת שבית המשפט יוכל לבחון את הסדר הטיעון לפי מבחן האיזון שנקבע בהלכת פלוני, אשר מוצע כאמור לעגנו בחוק.

¹¹ דנ"פ פרץ, שם, פסקה 15 לפסק דינה של כבוד השופטת ביניש.

הדרכים לעשיית הסדר טיעון – סעיף 155 ותיקון לסעיף 143א

הסעיף מציב בין היתר את העקרונות המנחים את התביעה לענין הפרוצדורה שבה יש לנקוט בכל הנוגע לעריכת הסדר טיעון.

על מנת להבטיח ככל הניתן כי הסכמת הנאשם להסדר הטיעון תהיה ברורה ועל בסיס מידע בדבר משמעות הסכמתו זו, מוצע לקבוע כי ככלל משא ומתן לקראת הסדר טיעון יערך עם סנגורו של הנאשם, אם יש לו סנגור, ומכל מקום כאשר הנאשם הוא קטין, משא ומתן כאמור ייעשה רק אם הוא מיוצג, אלא אם כן ויתר על כך אפוטרופסו של הקטין. בנוסף, ככלל בעבירת פשע ההסדר יערך בכתב. כמו כן מוצע לקבוע חובה על הסנגור, או התובע אם הנאשם אינו מיוצג, להסביר לנאשם את משמעות ההסדר ואת העובדה כי בית המשפט אינו מחויב לקבל את ההסדר. **המוצע בהוראות אלו אינו שונה מהצעת החוק.**

בנוסף, מוצע להוסיף הוראה לפיה לא ינוהל משא ומתן לקראת הסדר טיעון עם חשוד אם סבר תובע כי קיימת אפשרות שיבקש מבית המשפט להטיל מאסר בפועל במסגרת ההסדר, אלא אם החשוד מיוצג.

בהצעת החוק נקבע כי "משא ומתן לקראת הסדר טיעון לא יתנהל בפני בית המשפט ובית המשפט לא יטול בו חלק". בסעיף מוצע לקבוע אחרת ולהתיר מעורבות של בית המשפט בהסדרי טיעון, ואולם זאת רק במסגרת דיון מקדמי שיערך לפי סעיף 143א לחוק ובמגבלות שמוצע לקבוע לעניין זה באותו סעיף. התיקון המוצע בעניין זה נועד לעגן פרקטיקות קיימות ויעילות בעיקרן של בתי המשפט השונים, מתוך רצון ליצור אחידות בהסדר ולקבוע את המותר והאסור במסגרתו, על מנת להבטיח שקיפות והגינות.

עיקרם של התנאים והגבולות האמורים קבועים כבר כיום בסעיף 143א לחוק. מוצע לתקן את סעיף 143א כך שיתאים גם להסדרת מעורבות שופט בהסדרי טיעון. עיקרי ההסדר של מעורבות שופט בהסדרי טיעון על פי סעיף 143א והתיקונים המוצעים לו הם כלהלן: (1) אם המשא ומתן להסדר טיעון לא צלח והתיק לא הסתיים, יועבר הדיון בכתב האישום לשופט אחר, שאינו השופט שהיה מעורב במשא ומתן; (2) תנאי למעורבות שופט בהסדר טיעון הוא שהנאשם נתן הסכמתו לקיום הדיון המקדמי. מוצע במסגרת התיקון לסעיף 143א לקבוע כי ההסכמה תינתן לאחר שבית המשפט הסביר לנאשם את מהות הדיון המקדמי, השלכותיו ותנאיו כמפורט בסעיף; (3) הנאשם מיוצג בידי סנגור (4) התובע הסכים לניהול הדיון המקדמי (5) הדיון המקדמי יתועד בפרוטוקול, אולם חל איסור על העברתו לעיון השופט שימשיך לדון בכתב האישום, אם לא יסתיים הדיון בתיק במסגרת הדיון המקדמי, והפרוטוקול לא ישמש ראיה בכל הליך משפטי אחר, למעט חריגים מסוימים. (6) מוצע לקבוע במסגרת התיקון לסעיף 143א כי אם היה הדיון המקדמי בעבירה שבסמכות בית משפט בדונו בהרכב, ניתן יהיה לקיים דיון מקדמי, אך מבלי לסיים את הדיון בכתב האישום במסגרתו. השופט המנהל את הדיון המקדמי יעביר את המשך הדיון להרכב שהוא אינו חבר בו, זאת בין הגיעו הצדדים להסכמות ובין אם לאו, למעט אם הוסכם על שינוי סעיף אישום, כך שהעבירה תהיה בסמכות דן יחיד. הסכימו הצדדים על שינוי סעיף האישום כאמור, יוסמך השופט המנהל את הדיון המקדמי לתקן את

כתב האישים לעבירה שהיא בסמכות דן יחיד, ובמקרה כזה יוכל לסיים את הדיון בלי להעבירו להרכב.

עוד מוצע להוסיף את סעיף קטן (ז) לסעיף 143א הקובע כי אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בהוראות כל דין בדבר נוכחות בעלי הדין בהליכי המשפט, וזאת נוכח העובדה כי בחלק מהפרקטיקות הנוהגות, מנוהל הדיון במעורבותו של שופט לקראת הסדר הטיעון ללא נוכחות של הנאשם.

7. הודית הנאשם בבית המשפט – סעיף 155ז

כאמור, נוכח החשש מפני הודייה של הנאשם במעשים שלא ביצע, משיקולים הנוגעים לנוחותו או לחששו מפני תוצאות ההליך המשפטי, מוצע לחייב את בית המשפט לוודא שהנאשם הבין את תוכן ההסדר ומשמעותו, לרבות העובדה כי בית המשפט אינו מחויב לקבלו. בעניין זה אין הנוסח המוצע שונה מהצעת החוק. אולם, בשונה מהצעת החוק, בסעיף מופיעה תוספת, שנועדה לשרת את התכלית האמורה, לפיה על בית המשפט לוודא גם כי ההודיה ניתנה מרצון.

8. תוקפו של הסדר טיעון וחזרה ממנו – סעיף 155ח

בסעיף זה מובהר כוחו המחייב של הסדר הטיעון ונקבעו בו ההגבלות והתנאים לחזרה ממנו לגבי כל אחד מהצדדים. מוצע לקבוע כי הסדר טיעון מחייב את הצדדים, ואולם בשים לב לקשיים שבהסדרי טיעון כמפורט לעיל, מוצע לקבוע כי הנאשם רשאי לחזור בו עד להכרעת הדין ללא הגבלה, ולאחר הכרעת הדין יחזור בו רק אם בית המשפט הרשה זאת מנימוקים מיוחדים שיירשמו. נוכח אפשרות ההסתמכות של הנאשם על הסכמת התובע, מוצע לקבוע כי תובע רשאי לחזור בו מהסדר הטיעון עד להכרעת הדין רק בהוראת פרקליט המחוז מטעמים של טובת הציבור. הוראות אלה נועדו להבטיח את הרצינות והיציבות של הסדרי הטיעון, אולם הן נותנות לנאשם יתרון מסוים כדי לא לכבול אותו מעבר למידה הראויה, אם תחושתו היא שיצא מקופח מההסדר. **אין בסעיף זה שינוי מהצעת החוק.**

אי קבילות דברים שנאמרו במהלך מו"מ לקראת הסדר טיעון –

בהצעת החוק נקבע כי דברים שנאמרו במהלך משא ומתן לקראת הסדר טיעון ודברים שנכללו בהסדר טיעון שבוטל, לא יהיו קבילים כראיה בכל הליך נגד הנאשם. בנוסח המוצע הושמט סעיף זה, הן בשל מורכבות המציאות, בה עשויים להתעורר מצבים בהם יש מקום לקבל ראיות כאמור, וכן נוכח העובדה שבדיני הראיות יש מעבר מדיני הקבילות למשקל. מוצע אפוא שלא לעגן הוראה כאמור בחוק ולהשאיר את הנושא לפסיקת בתי המשפט.

IV. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

יתנוסף סימן ד'1 בפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב – 1982, ויתוקן סעיף 143א לאותו חוק.

V. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, תקן המשרד וההיבט המנהלי

לחוק המוצע עשויה להיות השפעה חיובית על התקציב והמערכת המנהלית, שכן היא מקדמת את הסדרי הטיעון במסגרת ברורה ומובנית, דבר המעודד חסכון בזמן שיפוטי ובמשאבי התביעה הכללית.

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס...)(הסדרי טיעון), התשס"ט - 2009

1. הוספת סימן ד'1 העיקרי)¹², אחרי סימן ד' יבוא: בפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב – 1982 (להלן החוק

סימן ד'1: הסדר טיעון

<p>155א. לעניין סימן זה, "הסדר טיעון" – הסכם בין התביעה לבין הנאשם בדבר תוכן כתב האישום או העונש, או באשר לנושא אחר הקשור לתוצאות המשפט או להליך פלילי אחר, לרבות הליך חקירה, וזאת בתמורה להתחייבות הנאשם להודות בבית המשפט בעובדות שנטענו בכתב האישום, כולן או מקצתן, ולקיים תנאים שפורטו בהסכם.</p>	<p>הגדרה</p>
<p>155ב. הסדר טיעון יכול להיעשות לפני הגשת כתב אישום או בכל שלב של המשפט.</p>	<p>המועד לעשיית הסדר טיעון</p>
<p>155ג. (א) תובע רשאי לעשות הסדר טיעון אם הדבר עולה בקנה אחד עם טובת הציבור. (ב) התובע יבהיר לנאשם כי התביעה אינה מחויבת להגן על הסדר הטיעון בפני ערכאת ערעור, אם מצאה כי יש בהסדר כדי לפגוע פגיעה מהותית בטובת הציבור כאמור בפסקה (ג)1, ואת משמעות החלטתה שלא להגן על ההסדר, כאמור בס"ק (ג)2. (ג) (1) דחה בית המשפט את הסדר הטיעון, והמערער הגיש ערעור על החלטה זו, תגן התביעה על ההסדר בפני ערכאת הערעור, אלא אם מצאה כי יש בהסדר כדי לפגוע פגיעה מהותית בטובת הציבור וכי</p>	<p>חובות התובע</p>

¹² ס"ח _____

טעמים כבדי משקל מצדיקים את שינוי עמדתה.
(2) לא הגנה התביעה על הסדר הטיעון בערכאת הערעור, יהיה רשאי הנאשם לחזור בו מהודאתו ומהתחייבויותיו במסגרת הסדר הטיעון. הסדר הטיעון יבוטל והמשפט יוחזר לדיון מחדש בערכאה הקודמת. בית המשפט רשאי להמשיך בדיון מן השלב אליו הגיע לפני שהגיעו הצדדים להסדר טיעון.

תפקיד בית המשפט

155.ד. (א) הציגו הצדדים בפני בית המשפט הסדר טיעון הנוגע לגזר הדין, ינחה עצמו בית המשפט על פי הסדר הטיעון.
(ב) בית המשפט יחרוג מהסדר הטיעון אם מצא כי גזירת הדין על פי ההסדר תפגע מהותית בטובת הציבור.

להלן **נוסח חלופי** של סעיף זה, על פי עמדת המיעוט בוועדה לסדר דין פלילי :

155.ד. הציגו הצדדים בפני בית המשפט הסדר-טיעון הנוגע לגזר הדין, יחולו ההוראות הבאות:

(א) אין הסדר טיעון מחייב את בית המשפט, אולם דבר עשיית הסדר הטיעון ותנאיו יובאו על ידו בחשבון כאחד השיקולים המרכזיים בגזירת הדין.

(ב) האחריות המשפטית לקביעת העונש הראוי רובצת תמיד על בית המשפט - גם במקרים של הסדר-טיעון.

(ג) בית המשפט יבדוק, לקולה ולחומרה, את הנסיבות הקשורות בעבירה, בקורבן העבירה ובנאשם עצמו, וכן ישווה לנגד עיניו את מדיניות הענישה.

(ד) ככל האפשר, מועדפים הסדרי טיעון שבהם

נקבע בין הצדדים טווח ענישה אשר נע בין עונש מזערי מוסכם לעונש מירבי מוסכם, כדי להשאיר לבית המשפט מרחב יתר לשיקול דעת שיפוטי.

(ה) מכל מקום, בכל הסדר טיעון על בית המשפט לבחון אם נעשה בו איזון הולם בין הוויתור שהוצע לנאשם, בהשוואה לרמת הענישה המקובלת, ובין התועלת שיש בהסדר לאינטרס הציבור.

(ו) שוכנע בית המשפט שקיים איזון הולם, כאמור בפסקה (ה), יאמץ בית המשפט את הסדר הטיעון. לא שוכנע בית המשפט שקיים איזון כאמור, ידחה את הסדר הטיעון, ויגזור על הנאשם עונש שהיה גוזר עליו אילו בא לפניו הסדר טיעון שקול ומאוזן. עם זאת, גם לאחר דחיית הסדר הטיעון, יתחשב בית המשפט, כשיקול לקולה, בעובדה, שהנאשם הודה בעקבות הסדר טיעון, כך שהעונש אשר יגזור לא יחרוג במידה קיצונית מן העונש שעליו הסכימו הצדדים.

(ז) אין בדחיית הסדר הטיעון, כשלעצמה, עילה להתיר לנאשם לחזור בו מהודייתו כאמור בסעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי.

155ה. הצדדים יציגו לפני בית המשפט את הנימוקים להסדר הטיעון ובית המשפט רשאי לבקש הסברים מכל אחד מבעלי הדין.

**הבהרות
באשר להסדר
טיעון**

155ו. (א) משא ומתן לקראת הסדר טיעון עם נאשם ייעשה באמצעות סנגורו, אלא אם כן אין לו סנגור; לא ינוהל משא ומתן לקראת הסדר טיעון עם נאשם שהוא קטין אם אינו מיוצג, אלא בהסכמת אפוטרופסו. לא ינוהל משא ומתן לקראת הסדר טיעון עם חשוד אם סבר תובע כי קיימת אפשרות שיבקש מבית המשפט להטיל מאסר בפועל במסגרת ההסדר, אלא אם החשוד מיוצג.

**הדרכים
לעשיית
הסדר טיעון**

(ב) משא ומתן לקראת הסדר טיעון לא יתנהל בפני בית המשפט ובית המשפט לא ייטול בו חלק, למעט במסגרת דיון מקדמי לפי סעי' 143א לחוק העיקרי.

(ג) הסדר הטיעון בעבירת פשע ייערך בכתב ויחתם בידי התובע ובידי הנאשם, ואם יש לו סנגור – גם בידי הסנגור; אולם לבקשת הצדדים, יכול שההסדר ייערך בעל פה; הסדר טיעון שנערך בעל פה יירשם בפרוטוקול בית המשפט.

(ד) הסדר טיעון לא יוגש לחתימתו של הנאשם ולא יירשם בפרוטוקול בית המשפט, אלא אם כן הסנגור, או התובע אם הנאשם אינו מיוצג, הסביר לנאשם את תוכן ההסדר ואת משמעותו, לרבות הוראות סעיף 155ד; עובדת מתן ההסבר תירשם בהסדר הטיעון או בפרוטוקול, לפי העניין.

155ז. הוגש לבית המשפט הסדר טיעון או נרשמו פרטי ההסדר בפרוטוקול, יודא בית המשפט מפי הנאשם שהנאשם הבין את תוכן ההסדר ואת משמעותו, לרבות הוראות סעיף 155ד, ושהודייתו היא מרצון, לפני שיאפשר לנאשם למסור הודייתו בעובדות לפי הסדר הטיעון.

**הודית
הנאשם בבית
המשפט**

155ח. (א) הסדר טיעון מחייב את הצדדים בכפוף להוראות סימן זה.

(ב) הנאשם רשאי לחזור בו מהתחייבותו על פי הסדר טיעון, ולכפור בעובדות שבכתב האישום, אולם הוא לא יעשה כן לאחר שהוכרע הדין, אלא אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים שיירשמו.

(ג) כל עוד לא הוכרע הדין רשאי התובע לחזור בו מהתחייבותו על פי הסדר הטיעון, אם פרקליט המחוז הורה לעשות כן מטעמים שבטובת הציבור, ואם היה התובע תובע כאמור בסעיף 12(א)2, אם הורה כאמור ראש יחידת התביעה באזור שבו הוגש כתב האישום.

**תוקפו של
הסדר טיעון
וחזרה ממנו**

(ד) חזרו הנאשם או התובע מהתחייבותם על פי הסדר הטיעון, כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), הסדר הטיעון יבוטל ובית המשפט רשאי להמשיך בדיון מן השלב אליו הגיע לפני שהגיעו הצדדים להסדר טיעון.

2.	תיקון	בסעיף 143א לחוק -
	סעיף	(א) בסעיף קטן (ב) בפיסקה (4) לאחר המילה
	143א	"המקדמי" יבוא "לרבות בעקבות הסדר טיעון שהושג במעורבות שופט, בכפוף לאמור בפיסקה (ה1)".
		(ב) בסעיף קטן (ג) בפיסקה (1) הסיפה המתחילה במילים "ובית המשפט נוכח"- תימחק ואחריה יבוא :
		"(א1) "הנאשם נתן הסכמתו לקיום הדיון המקדמי לאחר שבית המשפט הסביר לו את מהות הדיון המקדמי, השלכותיו ותנאיו כמפורט בסעיף זה".
		(ג) בסעיף קטן (ה) במקום "סימנים ה' עד ז' לפרק זה" יבוא "פרק זה", ואחריו יבוא :
		"(ה1) "היה הדיון המקדמי בעבירה שבסמכות בית משפט בדונו בהרכב, יחולו הוראות אלה :
		(1) השופט המנהל את הדיון המקדמי לא יסיים את הדיון, ויעביר את המשך הדיון להרכב שהוא אינו חבר בו. ההרכב ימשיך לדון בכתב האישום לפי הוראות פרק זה.
		(2) על אף האמור בס"ק (1) רשאי השופט המנהל את הדיון המקדמי בהסכמת הצדדים לתקן את כתב האישום לעבירה שהיא בסמכות דן יחיד, ולסיים את הדיון במסגרת הדיון המקדמי.
		(ד) בסעיף קטן (ו) בפיסקה (1) לאחר המלים "סעיף קטן (ה)" יבוא "או (ה1)(1)".

(ה) במקום סעיף קטן (ח) יבוא:
"הוראות סעיף זה לא יחולו על דיון בעבירה
מהעבירות המפורטות בסעיף 240(א) רישה".

(ו) אחרי סעיף קטן (ח) יבוא:
"ט) על אף הוראות סעיף קטן (א) רשאי בית
המשפט בהסכמת הצדדים ומטעמים מיוחדים
שיירשמו בכל שלב משלבי הדיון להעביר את הדיון
לשופט אחר לשם קידום אפשרות של סיום הדיון
בדרך של הסדר טיעון כאילו היה דיון מקדמי. כל
הוראות סעיף זה יחולו על דיון כאמור.

(ז) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בהוראות כל
דין בדבר נוכחות בעלי הדין בהליכי המשפט.